

Kent Mekanının Sürdürülebilirliğinde Evrensel Tasarımın Etkisi: Barış Manço Parkı

Ümran Duman^a, Buket Asilsoy^b

^aMimarlık Bölümü, Mimarlık Fakültesi, Yakın Doğu Üniversitesi, umran.duman@neu.edu.tr

^bPeyzaj Mimarlığı Bölümü, Mimarlık Fakültesi, Yakın Doğu Üniversitesi, buket.asilsoy@gmail.com

Özet

Günümüzde kent mekânlarının sürdürülebilirliğinin sağlanması elzemdir. Kent mekânlarının kullanıcıları kentte yaşayan herkeştir; bu sebeple farklı bireyler tarafından kullanılabilir olmaları kaçınılmazdır. Fiziksel, zihinsel özellik ve toplumsal, sosyal, kültürel farklılık gözetmeksizin herkesin kullanımına uygun tasarımlar yapmayı amaç edinmiş evrensel tasarım kavramının kent mekânlarının tasarımında benimsenmesi önerilebilir. Bu çerçevede bu çalışmada kent mekânında evrensel tasarımın sürdürülebilirliğe katkısı literatür taramalarıyla araştırılarak, kuzey Lefkoşa'da önemli bir konumda olan Barış Manço Parkı evrensel tasarım kavramı bağlamında gözlemlenip irdelenmiştir. Bu bağlamında park, birçok olumlu özelliğe sahiptir fakat park genelinde kullanılan malzeme (sert zeminler vb) ve ekipmanların (kent mobilyaları vb) daha çağdaş ve çevreci olması gerekmektedir. Ayrıca kent bütününde hem bu gibi kamusal alanların hem de evrensel tasarım uygulamalarının ivedilikle artırılması gerekliliği öne çıkmaktadır.

Anahtar Kelimeler: kent mekânı, sürdürülebilirlik, evrensel tasarım, Barış Manço Parkı, Lefkoşa, Kuzey Kıbrıs

The Effect of Universal Design in Urban Space Regarding Sustainability: Barış Manço Park

Abstract

Nowadays, it is essential to ensure the sustainability of urban spaces. The user of urban spaces is everyone who lives in the city; therefore it is inevitable that they can be used by different individuals. The concept of universal design, which aims to make designs convenient for everyone, regardless of physical, mental trait and social, communal and cultural differences, can be suggested for the design of urban spaces. Within this framework, the contribution of universal design to sustainability in urban space has been investigated with literature review and Barış Manço Park, which has an important position in north Nicosia, has been observed and examined within the context of the concept of universal design. In this context, it can be argued that the park has many positive features, but the materials used throughout the park (paving etc.) and equipment (urban furniture etc.) need to be more contemporary and environmentally responsive. In addition, it can be suggested that both public spaces and universal design applications should be increased urgently in the city.

Keywords: urban space, sustainability, universal design, Barış Manço Park, Nicosia, North Cyprus

GİRİŞ

Özellikle Endüstri Devriminden sonra, dünya genelinde yoğun bir kentleşme süreci yaşanmaya başlamıştır. Dünya çapında, 2010 yılında %50 olan kentsel alanlarda yaşayan insanların yüzdesi, 2050'ye kadar yaklaşık %70'e çıkacaktır (Birleşmiş Milletler, 2013; Debnath et al., 2014). Buna bağlı olarak çeşitli ekolojik, sosyal vb. sorunlar baş göstermiştir (Beyaz ve Asilsoy, 2019). Kentlerde çoğunlukla yoğun bir betonlaşma süreci yaşanmış ve açık ve yeşil alanlar neredeyse yok olmaya yüz tutmuştur. Bu kapsamda sürdürülebilirlik anahtar bir kavram olarak tüm bu söz konusu sorunlara çözümler içeren bir kavram olarak son yıllarda ortaya çıkmıştır. Sürdürülebilir kent planlama ve tasarım bütününde kentsel açık ve yeşil alanlar olarak kamusal alanlar özel bir öneme sahiptir. Çünkü kentsel açık ve yeşil alanlar sürdürülebilir kentsel çevrelerin önemli bir özelliğidir. Bu alanlar sürdürülebilirliğin, çevresel, sosyal, ekonomik ve kültürel olmak üzere tüm dört boyutu kapsamında kente katkı sağlayacak potansiyele sahiptir (Mirgasimova ve diğ., 2017). Özellikle kentsel yeşil alanlar, birçok kentsel sorunla mücadele etmeye ve şehir sakinlerinin yaşamı kalitesini iyileştirmeye

yardımcı olabilecek çok çeşitli ekosistem hizmetleri sunarlar (Blanco et al., 2009; Wolch ve diğ., 2014).

Kamusal alanların planlama ve tasarım çalışmalarında evrensel tasarım önemli bir boyut olarak karşımıza çıkmaktadır. Diğer bir ifadeyle söylenebilir ki her kentin ortak yaşamının deneyimlendiği kent mekânları vardır. Fakat günümüzde gelişip değişmekte olan kentlerde hızlı bir nüfus artışı görülmektedir. Bu sebeple kullanıcı yoğunluğu ve kullanıcı çeşitliliği kentsel mekânların tasarımını etkilemektedir. Bu mekânlar, kentte önemli işlevlere sahiptirler (Önder ve Aklanoğlu, 2002). Dolayısıyla farklı kullanıcıların bir araya geldiği kamusal alanların ve kent mekânlarının tasarımında herkes için çözümler bulmayı amaç edinen evrensel tasarım kavramının benimsenmesi önemlidir.

Toplum yalnızca fiziksel ve zihinsel açıdan tam yeterliliğe sahip bireylerden oluşmamaktadır. Günümüzde tüm dünyada yaşlı birey sayısının genel nüfusa oranı giderek artmaktadır (Ergenoğlu, 2013). Sağlık sektöründeki gelişmeler sayesinde önceleri ölümlerle sonuçlanan hastalıklara çare bulunması insan ömrünün uzamasına katkıda bulunmuştur. Bunun yanı sıra gelişen teknolojik imkânlarla engelli olarak yaşamını sürdürme şansı olan bireylere tekerlekli sandalye, işitme cihazı gibi araç gereçlerin üretilmesi ile katkı sağlanmıştır.

Tasarım yapılırken dikkate alınan en önemli unsurlardan biri kullanıcılar, yani insanlardır. İnsanlar farklı fiziksel ölçülere, hareket kapasitelerine ve görsel, işitsel, zihinsel yeteneklere sahiptirler. Yaşamı boyunca çocukluk, hamilelik, yaşlılık gibi farklı evrelerden geçen insanların, farklı fiziksel veya zihinsel engelleri de olabilir (Duman, 2018).

Evrensel tasarım, planlama ve tasarım süreçlerinde önemli bir araçtır. Diğer bir ifadeyle evrensel tasarım kavramı tüm bireylerin kullanabileceği tasarımlar yapma anlayışıdır. Herhangi bir ürün tasarımından teknolojik alet tasarımına, şehir planlamadan mimari tasarımlara kadar değişen ölçekleri kapsayabilmektedir. Bina ölçeğinden kent ölçeğine kadar yapılacak evrensel tasarım uygulamalarının sürdürülebilirlik kavramının farklı boyutlarına da katkı yapması sözkonusudur. Bu noktada ilave edilebilir ki, farklı yaş ve bedensel özellik vs sahip kullanıcıların bir araya geldiği kent mekânlarının tasarlanması vasıtasıyla son zamanlarda önemi anlaşılmış olan sürdürülebilirlik kavramının uygulanmasına da katkı sağlanacaktır.

Kuzey Kıbrıs'ın Lefkoşa kentinde de son yıllarda hızlı nüfus artışıyla beraber yoğun bir kentleşme süreci yaşanmaktadır. Kentte, evrensel tasarım ilkeleriyle bütünleştirilmiş, parklar ve meydanlar gibi yeni kamusal alanları içeren sürdürülebilir kent planlama ve tasarım çalışmalarına gereksinim vardır. Kentlerde ortak yaşamın paylaşıldığı başka bir ifadeyle farklı bireylerin kullanımına açık mekânlardan biri parklardır. Bu çerçevede, bu çalışmada Kuzey Kıbrıs'ın Lefkoşa kentindeki parklardan Barış Manço Parkı evrensel tasarım bakış açısıyla irdelenmiştir.

TEORİK ÇERÇEVE

Kentte Evrensel Tasarım ve Sürdürülebilirlik

Sosyal, kültürel, ekonomik yönden değişen dünya düzeninde kentler bu gelişmelerin etkisi altında kalmıştır. Endüstri devrimi, teknolojinin gelişmesi gibi unsurlar hızlı kentleşmeyi beraberinde getirmiştir. Kent nüfusu arttıkça, birey çeşitliliği de artmıştır.

Bireyler farklı yeteneklere, vücut ölçülerine, demografik verilere, sosyal ve kültürel düzeye sahiptir. Bu bireyler arasında, çocukluk, gençlik, yaşlılık gibi hayatının farklı evrelerinde çok uzun, çok kısa, çok şişman, çok zayıf gibi farklı boyutlara sahip olanlar mevcuttur. Bunların yanı sıra görme, işitme, yürüme gibi çeşitli bedensel veya zihinsel engellere sahip bireyler de

bulunmaktadır. Toplumunu oluşturan tüm bu bireyler yaşamlarını bir arada sürdürmektedirler (Duman, 2018).

Kentsel mekânlar kentte yaşayan herkesin kullanımına açık olan mekânlardır. Evrensel tasarım kavramı farklı kullanıcılar için ortak çözümler yaparak tasarımları birçok kullanıcı grubu tarafından adil kullanılacak şekilde yapmayı hedef almaktadır. Kavramın öncüsü Ron Mace'in tanımına göre evrensel tasarım, kullanıcının yaşı, statüsü ve yetenekleri ne olursa olsun, göze çarpmayan bir şekilde hem estetik hem de en üst seviyede kullanılabilir olacak şekilde, her çeşit ürünün ve yapılı çevrenin tasarımını tanımlamak için kullanılan bir terimdir (Gossett, 2009). Bu kavram sürdürülebilirliğin dört boyutuna (çevresel, sosyal, ekonomik ve kültürel) da katkı sağlayacak potansiyele sahiptir; fakat özellikle sosyal sürdürülebilirliğe katkısı daha doğrudan olabilmektedir. Sosyal sürdürülebilirlik, sosyal etkileşim ve kültürel zenginleşmeyi teşvik eden program ve süreçlerin geliştirilmesine odaklanır. Bu bağlamda evrensel tasarım ise, hayatı herkes için kolaylaştırmak amacıyla, iletişimi, ürünleri ve yapılı çevreyi, mümkün olduğunca çok insan tarafından daha az ya da hiç ilave masraf gerektirmeden kullanılabilir hale getirmeyi amaçlamaktadır (Vavik ve Keitsch, 2010).

Evrensel tasarım kavramı ürün tasarımından, fiziksel çevrenin tasarımı ile ilgilenen mimarlığa, peyzaj mimarlığına, kentsel tasarıma; çevre kontrolü sağlayan basit sistemlerden, karmaşık bilgi teknolojilerine kadar değişen ölçekleri kapsamaktadır (Dostoğlu ve diğ., 2009).

Herkes için tasarım başka bir deyişle evrensel tasarım terimi ilk kez 1985 yılında Amerika'da Ron Mace adlı bir mimar tarafından kullanılmıştır (Ostroof, 2001). Mace'in evrensel tasarım fikrini tanımlamasından kısa bir süre sonra Amerika'da 1989 yılında North Carolina State University'de "The Center for Universal Design" isimli bir merkez kurulmuş, ardından evrensel tasarımın tanımı ve ilkeleri geliştirilmiştir (The City of Calgary, 2010). Bu ilkeler evrensel tasarım kavramının anlaşılabilir olması için ortaya çıkmıştır. 1997 yılında son şeklini alan bu ilkeler yedi tanedir. Aşağıdaki tabloda bu ilkeler yazılmış ve kısa tanımları yapılmıştır (Tablo 1).

Tablo 1: Evrensel tasarım ilkeleri (Evcil, 2014; The Center for Universal Design, 1997)

İLKENİN ADI	KISA TANIMI
Eşit kullanım	Tasarımın tüm kullanıcılar tarafından adil ve eşitlikçi imkânlarla kullanılabilmesi gerekmektedir.
Esnek kullanım	Tasarım kullanıcılara seçenek sunup kendisi için uygun olanı seçme imkânı tanımalıdır.
Basit ve sezgisel kullanım	Tasarımın net olmalıdır. Gereksiz karmaşadan kaçınılmalıdır. Geniş okuryazar ve dil bilgisine hitap edebilmelidir.
Algılanabilir bilgi	Tasarım kullanıcıların duyuşal yetilerinde (görme, işitme gibi) kayıp veya bozukluk olsa dahi herkes tarafından algılanabilmelidir.
Hata toleransı	Tasarımda kullanıcının davranışlarından doğabilecek riskler en aza indirilmeli, kullanıcı bu risklere karşı uyarılmalıdır.
Düşük fiziksel güç	Tasarım az fiziksel güç harcanarak konforlu bir şekilde kullanılabilmelidir.
Yaklaşım ve kullanım için yeterli alan	Tasarımın herkes tarafından erişilebilir olmalıdır. Alanlar buna göre düzenlenmelidir.

Kentsel çevrelerin düzenlemelerini gerektiren en önemli nedenlerden biri kentsel mekânda yaşam kalitesini artırmaktır. Kentsel mekânda yaşam kalitesinden bahsedilmek için olması gereken koşullar ise yaşanabilirlik, uygunluk, erişilebilirlik, kontrol ve çeşitlilik (Tandoğan, 2017).

MATERYAL ve YÖNTEM

Çalışma Alanı

Kuzey Kıbrıs'ın Lefkoşa kentinde bulunan Barış Manço Parkı çalışma alanı olarak seçilmiştir. Lefkoşa Kuzey Kıbrıs'ın başkentidir (Şekil 1). 2011 yılı nüfus sayımı verilerine göre Kuzey Kıbrıs'ın en kalabalık şehridir ve nüfusu 94,824'dür (KKTC Nüfus ve Konut Sayımı, 2011).

Şekil 1: Lefkoşa, K. Kıbrıs (Google Earth, 2019)

Barış Manço Parkı kent içerisinde önemli bir konuma sahiptir. Lefkoşa'nın en kalabalık mahallesi Küçük Kaymaklı'da bulunan Barış Manço Parkı, Lefkoşa Otobüs Terminali, Lefkoşa Türk Belediyesi Binası, Şht. Hüseyin Ruso Stadyumu, Hz. Ebubekir Cami gibi önemli yapıların yanı sıra birçok eğitim kurumuna da yakın konumdadır ve yoğun bir konut yerleşkesinin arasındadır; hatta parkın çevresinde nüfus, kentin kalabalıklaşmasıyla eş zamanlı olarak sürekli artmaktadır. Bu durum da parkın önemini, hem bulunduğu bölge için hem de tüm kent için artırmaktadır (Şekil 2).

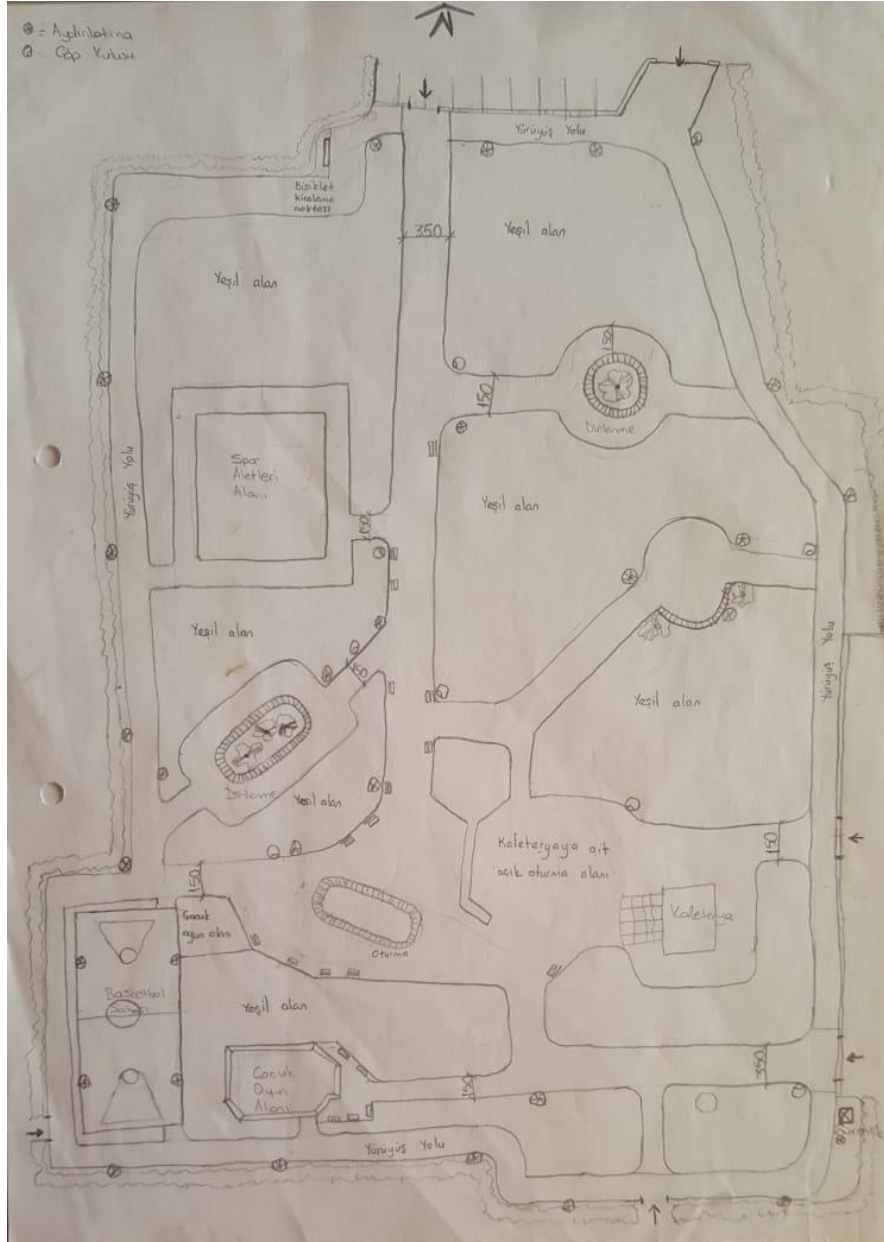
Şekil 2: Barış Manço Parkı ve yakın çevresi (Google Earth, 2019)

Park mevcut olan işlev alanları ve içerisinde yer alan donatı elemanları ile diğer kent mobilyaları aracılığıyla bölge sakinleri için rekreatif açıdan bir çekim noktasıdır. Bunun nedenleri arasında kent bütününde vatandaşların kullanımına sunulmuş olan aktif kentsel peyzaj alanlarının noksanlığı da sayılabilir. Barış Manço Parkı içerisinde çocuk oyun alanları, basketbol sahası, yetişkinler için spor aletlerinin bulunduğu aktivite alanı, kafeterya, yürüyüş yolları, oturma alanları ve yeşil alanlar bulunmaktadır (Şekil 3).

Şekil 3: Parkın batı cephesinden kuzey doğu yönüne doğru görünümü

Diğer bir ifadeyle kentte halkın yaşam kalitesini artıracak, gerek çocukların, gerek gençlerin, gerekse yaşlıların dinlenme, spor yapma, boş vakit geçirme veya sadece sosyalleşme amacıyla kullanabileceği mahalle parkları, çocuk oyun alanları, spor alanları ile kent parklarına ihtiyaç vardır. Bu bağlamda çalışmalara mevcut olanların nitelik olarak iyileştirilmeleriyle başlanabilir. Bu noktada ilave edilebilir ki bu iyileştirme çalışmaları bağlamında sözkonusu kentsel mekanlarda evrensel tasarım ilkelerinin uygulanmasına da mutlaka öncelik tanınmalıdır.

Şekil 4: Parkın mevcut durumu için skeç çalışması

Gözlemler ve İrdelemeler

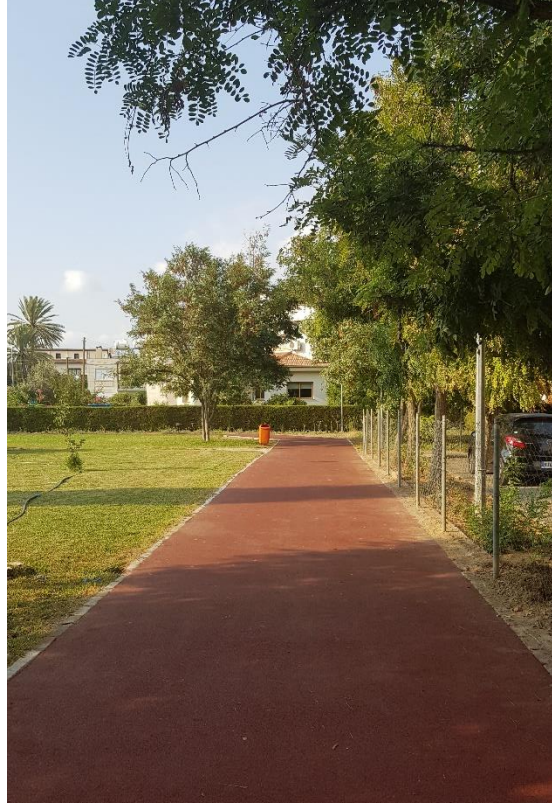
Yaklaşık 9500 m²'lik Barış Manço Parkı, Türkiye'nin unutulmayan sinema ve ses sanatçılarından Barış Manço'nun anısına 1997 yılında Lefkoşa Türk Belediyesi tarafından yapılmıştır. Araştırma alanı olarak seçilme sebepleri arasında parkın konumunun önemi ve farklı işlevleri bir arada içermesi sıralanabilir (Korucu, 2019).

Önemli bir konuma sahip olan parka yürüyerek ulaşacak olanlar için çitlerle sınırlandırılmış parkın her cephesinden giriş noktaları sunulmuştur. Bunun yanı sıra parka uzak mesafeden araçlarıyla gelenler için parkın kuzey cephesinde ve doğu cephesinde olmak üzere iki farklı noktada araç park alanları planlanmıştır (Şekil 5). Farklı yollarla parka ulaşım sağlanması evrensel tasarımın kullanımda esneklik ilkesine örnek olabilir. Fakat araç park alanları arasında engelli park yeri olmaması, tasarım yapılırken tüm kullanıcıların düşünülmediğini göstermektedir.

Şekil 5: Parkın kuzey cephesinde bulunan araç park alanı

Parkın çevresi boyunca önceden toprak zemin olarak düzenlenmiş toplamda yaklaşık 450 metre uzunluğunda yürüyüş yolu bulunmaktadır. Bu yürüyüş parkuru 2019 yılı ortalarında tartan (SBR) zeminle kaplanmıştır. Kullanılan malzemenin atık lastiklerden elde edilmiş olması, çevreci bir yaklaşım sergilenmiş olması bağlamında, oldukça önemlidir (Şekil 6).

Şekil 6: Atık lastiklerden üretilmiş tartan (SBR) malzemeyle kaplanmış, daha önce sıkıştırılmış toprak olan yürüyüş yolu

Park içerisinde ayrıca tüm fonksiyonlar arasında bağlantı sağlayan parke kaplı dolaşım yolları mevcuttur. Bu bağlantı yolları aynı zamanda parkın tüm girişlerini de birbirine bağlamaktadır. Bazı noktalarda (parkın doğu giriş noktası gibi) sert malzeme ile kaplanmış bağlantı yolları ile toprak zemin olan yürüyüş yolu kesişmektedir. Bu noktalar çok fazla yükseklik farkı olmasa da tempolu yürüyüş esnasında bir bireyin dikkatinin azalması durumunda veya görme yetisinde noksan olan kullanıcılar açısından kazalara sebebiyet verebilir. Bu durum evrensel tasarım kavramının hata toleransı ilkesinin yeteri kadar dikkate alınmadığını göstermektedir.

Park içerisindeki fonksiyonların çeşitliliği kullanıcı çeşitliğini artırmaktadır. Aktif durumdaki kapalı ve açık oturma alanları bulunan kafeterya farklı yaş gruplarından bireylerin kullanımındadır. Buradaki farklı yükseklikteki kent mobilyaları ve masalar kullanıcıya kendine uygun olanı seçme olanağı tanımaktadır. Ayrıca sabitlenmemiş oturma mobilyaları sayesinde ebeveynlerin bebek arabalarını masaya yaklaştırmaya veya tekerlekli sandalye kullanıcılarının yaklaşım ve kullanımına olanak sağlanmaktadır.

Park içerisindeki çocuk oyun alanlarında bulunan ekipmanlar farklı yaş gruplarından çocukların kullanımına uygun çeşitliliğe sahiptir. Örneğin güvenliğini sağlama bilincine sahip çocukların kullanabileceği salıncakların yanı sıra, ebeveyn hatalarından kaynaklanabilecek kazaları önlemek amacıyla emniyet kemeri bulunan salıncaklar da mevcuttur (Şekil 7).

Ayrıca park içerisindeki çocuk oyun aletlerinden bir tanesi olan ve farklı noktalarına sabitlenen kaydıraklar içeren çok fonksiyonlu ekipman da çocukların kullanımı için seçenek sunmaktadır. Örneğin yürümeyi yeni öğrenmiş veya yürüme zorluğu çeken çocukların kaydırdan kaymak üzere ekipmana çıkabilmeleri için rampa tasarlanmışken, diğer taraftan merdivenler konumlandırılarak farklı noktalardan kullanım imkânı sağlanmıştır. Bu sayede rampalı çıkışın düşünülmesiyle evrensel tasarımın düşük fiziksel güç ve esnek kullanım ilkeleri göz önünde bulundurulmuştur (Şekil 7). Genel olarak çocuk oyun aletlerinin bulunduğu alan kazaların en düşük zararlarla atlatılabilmesi için yumuşak malzeme olan kauçuk malzeme ile kaplanmıştır.

Şekil 7: Parkta bulunan çocuk oyun aletleri (salıncak ile rampa ve merdivenle çıkılabilen kaydırak)

Çocuk oyun aletlerinin bulunduğu alanın çevresinde ebeveynlerin oturabilmesi için kent mobilyaları bulunmaktadır. Fakat çocuk oyun alanı ve çevresinde bulunan oturma mobilyaları ağaçlandırma veya başka bir yöntemle gölgelendirilmemiştir. Bu sebeple yazları sıcak ve kurak geçen Akdeniz iklimine sahip Kıbrıs adasında güneşten korunma durumu göz ardı edilmiştir. Bu sebeple günün güneşli saatlerinde parkın bu bölümünün kullanımını konforlu değildir.

Park içerisinde yetişkinlerin kullanımına uygun spor aletleri de bulunmaktadır. İnsan bedeninin farklı bölgelerinin çalıştırılması için çeşitli spor aletlerinin bulunduğu alan da hata toleransı ilkesi dikkate alınarak kauçuk malzeme ile kaplanmıştır (Şekil 8). Fakat farklı fiziksel özelliklere sahip kullanıcılar için ayarlanabilir aletler olmaması herkesin kullanımına uygun olmadığını göstergesidir.

Şekil 8: Yetişkinler için spor aletlerinin bulunduğu alan

Park içerisinde birçok noktaya çöp kutuları ve aydınlatma elemanları konumlandırılmıştır. Parkta bulunan aydınlatma elemanları sayesinde parktaki tüm fonksiyonlar akşam saatlerinde de kullanılabilir. Park içerisinde farklı noktalara oturma imkânı sağlanmıştır. Bu sayede farklı fonksiyonları kullanmak üzere gelen kullanıcılar için birçok noktada oturabilmesi düşünülmüştür. Bütün bunlara ek olarak park içerisinde kanatlı hayvanların bulunduğu bir kafes ve sokak kedilerinin sığınmaları için kedi evi de bulunmaktadır (Şekil 9).

(a) Farklı noktalardaki çöp kovaları aydınlatma elemanları ve oturma mobilyaları

(b) Kanatlı hayvanların bulunduğu kafes

(c) Kedi evi

Şekil 9: Park içerisinde bulunan kent mobilyaları

SONUÇ ve ÖNERİLER

Her geçen gün sorunlarıyla beraber büyüyen kentler için sürdürülebilirlik kavramı oldukça önem kazanmıştır. Bu kapsamda kamusal alanlar, sürdürülebilirliğin farklı boyutlarına katkı yapan önemli bir başlık olarak karşımıza çıkmaktadır. Ayrıca herkes tarafından kullanıma uygun tasarımlar yapmayı amaç edinmiş evrensel tasarım kavramının sürdürülebilir kent planlama ve tasarım çalışmalarında benimsenmesi önemlidir. Böylelikle herkes tarafından

erişilebilir, ulaşılabilir ve dolaşılabilir kentsel çevrelerin yaratılması mümkün olacaktır. Çünkü kent mekânı kullanıcıları, yaş, cinsiyet, dil, din, statü vb ayırt etmeksizin, kentte yaşayan herkeştir.

Kuzey Kıbrıs bütününde kamusal alanların nicelik ve nitelik olarak artırılmasına gereksinim vardır. Her geçen gün kalabalıklaşarak kullanıcı çeşitliliği artan ülkede yapılacak bu gibi uygulamaların daha verimli ve sürdürülebilir olabilmesi için bu kent mekanlarında evrensel tasarım ilkelerinin uygulanması da elzemdir.

Bu bağlamda bu çalışmada Lefkoşa, Küçükaymaklı'daki Barış Manço Parkı irdelenmiştir. Olumlu yönlerinin yanısıra parkta, engelli araç park yerlerine yer verilmesi gerekmektedir. Ayrıca park bütününde kışları yaprak döken ağaçlar kullanılarak gölgelendirme sağlanırsa kışın güneşten faydalanılırken yazda gerekli olan gölgelendirme imkânı sunulacaktır. Ağaç varlığının yanısıra park bütününde, çalı ve yerörtücüleri gibi diğer bitkisel peyzaj elemanlarının da artırılması gerekmektedir. Ağaçlar başta olmak üzere bitkilendirme açısından parkın zenginleştirilmesi, parktan sağlanacak ekolojik, estetik ve rekreatif faydaları artıracaktır.

Bir diğer husus ise park genelinde kullanılan malzeme ve ekipmanın daha çağdaş ve çevreci olması gerekliliğidir. Buna ilaveten, gerek park alanının dışında gerekse içerisinde yönlendirici ve bilgilendirici tabela ve panolara gereksinim vardır.

Son olarak ilave edilebilir ki genelde Kuzey Kıbrıs'ta özelde Lefkoşa kentinde park, refüj, yol ağaçlandırması, meydan, spor alanı gibi kentsel açık ve yeşil alanların ivedilikle kalite ve kantite olarak iyileştirilmesine ihtiyaç duyulmaktadır. Evrensel tasarım ilkeleri ise bu gibi uygulamaların daha etkili, amaca hizmet edecek şekilde ve sürdürülebilirlik ilkeleriyle uyumlu tamamlanması için olmazsa olmaz bir unsurdur.

KAYNAKÇA

- Beyaz Ç., & Asilsoy B. (2019). Knowledge of green buildings and environmental worldview among interior design students. *International Journal of Advanced and Applied Sciences*, 6 (1), pp 29-36.
- Birleşmiş Milletler, 2013. Sustainable Development Changes. World Economic and Social Survey 2013. Department of Economic and Social Affairs, United Nations Publication, (<http://www.un.org/en/development/desa/policy/wess/wess-current/wess2013/WESS2013.pdf>).
- Blanco, H., Alberti, M., Forsyth, A., Krizek, K. J., Rodriguez, D. A., Talen, E., et al. (2009). Hot, congested, crowded and diverse: Emerging research agendas in planning. *Progress in Planning*, 71 (4), 153–205.
- Debnath, A. K., Chin, H. C., Haque, M. M., Yuen, B., (2014). A methodological framework for benchmarking smart transport cities. *Cities* 37, 47–56.
- Dostoğlu, N., Şahin, E. ve Taneli, Y. (2009). Tasarıma kapsayıcı yaklaşım: herkes için tasarım. *Mimarlık Dergisi*, 347, 23-27.
- Duman, Ü. (2018). Kamusal Yapılarda Evrensel Tasarımın Önemi: Girne Kaymakamlık Binası Ve Yakın Çevresinin İncelenmesi. *Mimarca* 85, 51-57. Lefkoşa.
- Ergenoğlu, A. S. (2013). Accessibility Awareness Among Architecture Students: Design Thinking Evaluations in Yıldız Technical University. *Procedia- Social and Behavioral Journal*, Elsevier LTD.(89), 6312-317.
- Evcil, A. N. (2014). *Herkes için tasarım, evrensel tasarım*. İstanbul: Boğaziçi Yayınları.
- Gossett A., Mirza M., Barnds A. K., & Feidt D. (2009). Beyond access: A case study on the intersection between accessibility, sustainability and universal design, *Disability and Rehabilitation: Assistive Technology*, 4 (6), 439-450, DOI: 10.3109/17483100903100301, (<https://doi.org/10.3109/17483100903100301>).
- KKTC Nüfus ve Konut Sayımı. (2011). Erişim tarihi: 25.07.2019, <http://www.devplan.org/Frame-tr.html>
- Korucu, (2019). Mustafa Korucu ile Kişisel Konuşma, 23 Temmuz 2019, Lefkoşa Türk Belediyesi.
- Mirgasimova A., Amrahova R., Asilsoy B. (2017). Exploring perception of public art in urban spaces among North Cyprus residents, *Journal of Near Architecture*, 1 (1), pp. 15-25.
- Ostroff, E. (2001). Universal Design: The New Paradigm. (Chapter 1) edited by: Preiser, W.F.E. and Ostroff, E. *Universal Design Handbook*. McGraw Hill. New York. USA.
- Önder, S. ve Aklanoğlu, F. (2002). Kentsel Açık Mekan Olarak Meydanların İrdelenmesi. *S. Ü. Ziraat Fakültesi Dergisi*. 16 (29), 96-106. Konya.
- Tandoğan, O. (2017). Evrensel Tasarım Kavramı ve Kentsel Peyzaj İle İlgili Örnekler Üzerinden Değerlendirilmesi. *Artium*. 5(2), 51-66. Gaziantep.
- The Center for Universal Design, (1997). The Principles of universal design, Erişim tarihi: 14.05.2017 NC, https://www.ncsu.edu/ncsu/design/cud/about_ud/udprinciplestext.htm
- The City of Calgary, (2010). Universal design handbook, building accessible and inclusive environments, Erişim tarihi: 01.07.2019, https://www.calgary.ca/CSPS/CNS/Documents/universal_design_handbook.pdf?noredirect=1

Wolch J. R., Byrne J., Newell J. P. (2014). Urban green space, public health, and environmental justice: The challenge of making cities 'just green enough', *Landscape and Urban Planning*, 125, pp 234–244.

Vavik T. ve Keitsch M. M. (2010). Exploring Relationships Between Universal Design and Social Sustainable Development: Some Methodological Aspects to the Debate on the Sciences of Sustainability, *Sustainable Development*, 18, pp. 295–305, published online 6 July 2010 in Wiley Online Library (wileyonlinelibrary.com), DOI: 10.1002/sd.480.